

© Neslužbeni prijevod donosi Deutsche Stiftung für Internationale Rechtliche Zusammenarbeit e.V. (IRZ) uz podršku njemačkog Ministarstva vanjskih poslova. Ovaj prijevod ne obvezuje Sud.

© Unofficial translation made by the Deutsche Stiftung für Internationale Rechtliche Zusammenarbeit e.V. (IRZ) with the support of the German Foreign Ministry. This translation does not bind the Court.

© Cette traduction non officielle a été effectuée par la Deutsche Stiftung für Internationale Rechtliche Zusammenarbeit e.V. (IRZ) avec le soutien du ministère allemand des Affaires étrangères. Elle ne lie pas la Cour.

Informativni letak – Pitanja seksualne orijentacije

Ožujak 2012.
Informacije sadržane u ovom letku nisu obvezujuće za Sud, niti su potpune.

Pitanja seksualne orijentacije

Usvajanje djece

Fretté protiv Francuske (36515/97)

26.02.2002.

Slučaj se odnosi na odbijanje zahtjeva muškarca homoseksualne orijentacije za prethodno odobrenje usvajanja djeteta (koje je uputio nadležnom nacionalnom tijelu). Sud je zaključio da nacionalna tijela mogu legitimno i razumno pretpostaviti da je pravo na usvajanje djeteta, na koje se pozivao podnositelj zahtjeva, ograničeno interesima djece koja se daju na usvajanje. Bez obzira na to, radi se o legitimnom nastojanju podnositelja zahtjeva i njegove osobne odluke nisu dovedene u pitanje.

Ne radi se o povredi člana 14. (Zabrana diskriminacije) u vezi s povredom člana 8. (Pravo na poštivanje privatnog života).

Međutim, radi se o povredi člana 6. (Pravo na pravičan postupak).

E. B. protiv Francuske (43546/02)

22.01.2008.

Slučaj se odnosio na odbijanje zahtjeva žene, koja je živjela u stalnoj vezi s drugom ženom, za prethodno odobrenje prava na usvajanje djeteta.

Evropski sud za ljudska prava je ustanovio da je homoseksualnost podnositeljice bila presudan razlog za odbijanje njezina zahtjeva za usvajanje djeteta, premda francuski zakon istovremeno dozvoljava osobama koje žive same da usvoje dijete, pa time otvara i mogućnost za usvojenje od strane homoseksualne osobe koja živi sama.

Povreda člana 14. u vezi s povredom člana 8. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Gas i Dubois protiv Francuske (25951/07)

15.03.2012.

Podnositeljice zahtjeva ESLJP-u, dvije lezbijke u stalnoj vezi koje su živjele zajedno, uložile su prigovor zbog odbijanja zahtjeva za usvajanje djeteta partnerice koji je prva podnositeljica uputila nacionalnim tijelima.

Ne radi se o povredi člana 14. (Zabrana diskriminacije) u vezi s povredom člana 8. (Pravo na poštivanje privatnog života). Evropski sud za ljudska prava bio je shvaćanja da pravna situacija podnositeljica zahtjeva s obzirom na usvajanje djeteta od strane drugog roditelja nije usporediva sa situacijom bračnog para. Sud, osim toga, nije našao uporište za nejednak tretman na temelju seksualne orijentacije podnositeljica zahtjeva, budući da partneri različitog spola, koji žive u registriranoj zajednici, također ne mogu usvojiti dijete svog partnera.

S obzirom na argument podnositeljica zahtjeva da partneri različitog spola mogu zaobići tu zabranu, ako se vjenčaju, Sud je uputio na svoje zaključke (obrazloženje) u vezi istospolne zajednice u slučaju *Schalk i Kopf protiv Austrije*.

Brak

Schalk i Kopf protiv Austrije (30141/04)

24.06.2010.

Podnositelji zahtjeva su homoseksualni par u stabilnoj vezi. Od službenih tijela u Austriji zatražili su dozvolu za sklapanje braka. Njihov je zahtjev (nacionalnom tijelu) odbijen uz obrazloženje da brak mogu zaključiti samo dvije osobe različita spola; to su shvaćanje potvrdili (nacionalni) sudovi.

Evropski sud za ljudska prava najprije je ustanovio da se odnos podnositelja zahtjeva – kao i odnos heteroseksualnog para u istoj situaciji – može podvesti pod pojam „porodičnog života“. Međutim, iz Evropske konvencije o ljudskim pravima ne proizlazi obaveza država potpisnica da se istospolnom paru omogući sklapanje braka. Nacionalna tijela najbolje mogu procijeniti potrebe društva u tom području i odgovoriti na njih, budući da brak ima duboko ukorijenjeno socijalno i kulturno značenje, koje se znatno razlikuje od društva do društva.

Ne radi se o povredi čl. 12. (Pravo na sklapanje braka) ni o povredi čl. 14. (Zabrana diskriminacije) u vezi s povredom čl. 8. (Pravo na poštivanje privatnog i porodičnog života) Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Roditeljska prava

Salgueiro da Silva Mouta protiv Portugala (33290/96)

21.12.1999.

Slučaj se odnosio na oduzimanje zajedničkog skrbništva ocu zbog njegove homoseksualnosti.

Odluka portugalskih sudova uglavnom se temeljila na činjenici da je podnositelj zahtjeva homoseksualac i da „dijete treba živjeti u tradicionalnoj portugalskoj porodici“. Evropski sud za ljudska prava je zaključio da je

takav nejednaki tretman, koji proizlazi iz obrazloženja presude gdje se kao argument navodi seksualna orijentacija, nespojiv s Evropskom konvencijom o ljudskim pravima.

Povreda člana 14. (Zabrana diskriminacije) u vezi s povredom člana 8. (Pravo na poštivanje privatnog i porodičnog života).

J.M. protiv Ujedinjenog kraljevstva (37060/06)

28.09.2010.

Nakon razvoda braka bivšem suprugu podnositeljice zahtjeva dodijeljeno je skrbništvo za zajedničku djecu, a njoj nametnuta obveza plaćanja alimentacije. Ona je od 1998. bila u intimnoj vezi s drugom ženom s kojom je i živjela. Zakon koji je važio u to doba – prije uvođenja Zakona o istospolnoj zajednici (*Civil Partnership Act*) - predviđao je smanjenu alimentaciju za uzdržavanje djeteta, ako je drugi roditelj stupio u novu vezu, bez obzira radi li se o bračnoj ili vanbračnoj zajednici, ali nije vodio računa o istospolnoj zajednici.

Evropski sud za ljudska prava je ustanovio da propisi o alimentaciji prije uvođenja Zakona o istospolnoj zajednici (*Civil Partnership Act*) diskriminira istospolne zajednice.

Povreda člana 14. (Zabrana diskriminacije) u vezi s povredom člana 1. Protokola 1 uz EKLP (Pravo na mirno uživanje imovine).

Zapošljavanje

Lustig-Prean i Beckett protiv Ujedinjenog kraljevstva (31417/96 i 32377/96) te Smith i Grady protiv Ujedinjenog kraljevstva (33985/96 i 33986/96)

27.09.1999.

Perkins i R. protiv Ujedinjenog kraljevstva (43208/98 i 44875/98) te Beck, Copp i Bazeley protiv Ujedinjenog kraljevstva (48535/99, 48536/99 i 48537/99)

22.10.2002.

Otpuštanje podnositelja zahtjeva iz vojske samo zbog homoseksualnosti nakon istrage o njihovoj seksualnoj orijentaciji.

Evropski sud za ljudska prava je odlučio da mjere protiv podnositelja zahtjeva predstavljaju teško zadiranje u njihov privatni život te da nisu bile opravdane „uvjerljivim i važnim razlozima“. Povreda člana 8. (Pravo na poštivanje privatnog života). U nekim slučajevima povreda člana 13.

(Pravo na djelotvorni pravni lijek). U slučaju *Beck, Copp i Bazeley*: Ne radi se o povredi člana 3. (Zabrana nečovječnog i ponižavajućeg postupanja).

Socijalna prava

Mata Estevez protiv Španjolske (56501/00)

10.05.2001. Odluka o nedopuštenosti zahtjeva

Slučaj se odnosio na nepostojanje prava na obiteljsku mirovinu kod homoseksualnih parova.

Španjolski je zakonodavac je u vezi prava na obiteljsku mirovinu slijedio legitiman cilj (zaštita obitelji koje se temelji na bračnoj vezi), a nejednak tretman podliježe diskrecionom pravu države. Sud je zahtjev ocijenio nedopuštenim.

P.B. i J.S. protiv Austrije (18984/02)

22.07.2010.

Slučaj se odnosio na protivljenje nadležnih tijela da se zdravstvena zaštita prizna homoseksualnom partneru jednog osiguranika. Prije izmjena zakona koje su uslijedile u julu 2007. godine, austrijsko je pravo propisivalo da se samo bliski rođaci osiguranika ili životni partner suprotnog spola mogu smatrati članovima porodice.

Evropski sud za ljudska prava je zaključio da je prije jula 2007. postojala povreda člana 14. (Zabrana diskriminacije) u vezi s povredom člana 8. (Pravo na poštivanje privatnog i porodičnog života).

Izmjene zakona iz jula 2007. rezultirale su time da je dotični zakon sada neutralno formuliran s obzirom na seksualnu orijentaciju životnog partnera, pa stoga prema shvaćanju Suda više ne postoji povreda

Najamno pravo

Karner protiv Austrije (40016/98)

24.07.2003.

Odbijanje nadležnih tijela da službeno registriraju organizaciju lezbijki, homoseksualaca, biseksualaca i transseksualaca.

Muškarac homoseksualne orijentacije nakon smrti svog partnera nije mogao preuzeti ugovor o najmu za stan u kojem su stanovali zajedno.

Sud nije priznao argument da je općenito isključenje osobe koja živi u homoseksualnoj vezi kao pravnog slijednika ugovora o najmu bilo nužno radi zaštite porodice.

Povreda člana 14. (Zabrana diskriminacije) u vezi s povredom člana 8. (Pravo na poštivanje doma).

Kozak protiv Poljske (13102/02)

02.03.2010.

Muškarac homoseksualne orijentacije nakon smrti svog partnera nije mogao preuzeti ugovor o najmu za stan u kojem su stanovali zajedno.

Sud nije priznao argument da je općenito isključenje osobe koja živi u homoseksualnoj vezi kao pravnog slijednika ugovora o najmu bilo nužno radi zaštite obitelji.

Povreda člana 14. (Zabrana diskriminacije) u vezi s porodice člana 8. (Pravo na poštivanje doma).

Sloboda okupljanja i udruživanja

Bączkowski i dr. protiv Poljske (1543/06)

03.05.2007.

Podnositelji zahtjeva zalagali su se za prava homoseksualaca. Godine 2005. lokalna tijela uskratila su im dozvolu za demonstracije u Varšavi, kojima se htjelo skrenuti pažnju na diskriminaciju manjina, žena i invalida. Demonstracije su ipak održane.

Premda su demonstracije naposljetku održane, podnositelji zahtjeva ESLJP preuzeli su rizik, zato što u tom trenutku nije postojalo službeno odobrenje. Tek su kasnije mogli uložiti žalbu (pravni lijek) zbog odbijanja odobrenja. Razumno se moglo pretpostaviti da je stvarni razlog za odbijanje dozvole bila odbojnost lokalnih tijela prema homoseksualnosti.

Povreda člana 11. (Sloboda okupljanja i udruživanja), člana 13. (Pravo na djelotvoran pravni lijek) i člana 14. (Zabrana diskriminacije)

Aleksejev protiv Rusije (4916/07, 25924/08 i 14599/09)

21.10.2010.

Slučaj se odnosi na žalbe (zahtjeve ESLJP-u) ruskog aktiviste, koji se zalagao za prava homoseksualaca, zbog opetovanog odbijanja njegova zahtjeva za održavanje povorke „Gay Pride“ od strane nadležnih tijela u Moskvi (2006, 2007, 2008).

Sud je odlučio da zabrana spornih prosvjeda i straže upozorenja u demokratskom društvu nisu potrebne. Sud je nadalje ustanovio da gospodinu Aleksejevu na raspolaganju nije stajao nikakav djelotvoran pravni lijek kojim bi mogao osporiti zabrane, te da su te zabrane u odnosu na njega ujedno predstavljale i diskriminaciju na osnovu seksualne orijentacije.

Povreda člana 11. (Sloboda okupljanja i udruživanja), člana 13. (Pravo na djelotvoran pravni lijek) i člana 14. (Zabrana diskriminacije).

Homofobija i zlostavljanje u zatvoru

Vincent Stasi protiv Francuske (25001/07)

20.10.2011.

Slučaj se odnosi na mjere uprave zatvora koje su uslijedile nakon zlostavljanja jednog od zatvorenika.

Evropski sud za ljudska prava je ustanovio da su nadležna tijela u datim okolnostima i vodeći računa o činjenicama o kojima su imale saznanja, poduzela sve mjere koje su se razumno mogle očekivati kako bi se podnositelja zahtjeva zaštitilo od tjelesnih povreda.

Sud nije ustanovio povredu člana 3. (Zabrana mučenja, nečovječnog i ponižavajućeg postupanja).